

E x p e r i è n c i e s d i d à c t i q u e s



- a) qüestions sobre l'origen, la localització i l'autoria de la fotografia;
- b) sobre les seves característiques físiques, com el suport o les dimensions;
- c) les qüestions tècniques, com el color, el format o l'enquadrament, el plànol i l'angle de visió;
- d) coordenades espai i temps per situar el seu contingut;
- e) descripció de l'escena, personatges i objectes que hi apareixen;
- f) intencionalitat de l'autor, identificar periodisme, propaganda, manipulació, etc.;
- g) descriptors per a la classificació i utilització de les imatges, a partir de conceptes històrics;
- h) descriptors per a la classificació i utilització de les imatges, a partir d'elements curriculars, com el cicle, temes o activitats.

La fitxa actual és la que presentem a la figura 1.

Analitzades les fotografies i després del treball individual a l'ordinador amb el programa de tractament d'imatges, la visita i el treball al MHC permet conèixer i valorar les possibilitats didàctiques de les fonts històriques. Al mateix museu es presenten les fotografies aportades per l'alumnat, i per grups es comenten en funció dels temes, com la fabricació artesanal o industrial, les formes agrícoles, els mitjans de comunicació, la milícia, l'educació, les festes... Aquests aspectes es comparen amb la informació del museu i s'identifiquen les relacions, les contradiccions o la complementarietat de les fonts. Posteriorment es realitza una proposta de seqüència didàctica per a l'ensenyament de la història a l'escola primària.

El treball al LDCS i al MHC té com a finalitat també la comprensió de la necessitat de conservar el patrimoni històric i fotogràfic, i les fotografies familiars són les primeres que formen part d'aquest patrimoni. L'aprenentatge d'aquest valor de conservació i de l'actitud d'actuar en conseqüència dona pas a un model de professorat i d'ensenyament de la història que defensem.

És necessari remarcar el descobriment que per a una gran part del nostre alumnat representa la recerca de documents i fotografies familiars. És una trobada amb el seu passat, que adquireix forma i fins i tot rostre a les fotografies. Per un moment, alguns dels passatges històrics repassats a les classes recuperen sentit. L'alumnat pren consciència de la seva pertinença a un passat i a una història. De fet, la fotografia com a instant del passat és un document històric que ens mostra com eren, com vestien, com viatjaven o com es divertien les persones. La fotografia ens permet passar del temps de la memòria fins al temps abstracte de la història (Sega, 1986), del temps de la història familiar al temps de la

història col·lectiva.

Si a les escoles se creen laboratoris d'imatges i es treballen les fotografies familiars, si es componen arxius i es realitzen exposicions amb els materials de l'alumnat i de les seves famílies, llavors ens trobarem davant de classes d'història on la reconstrucció del coneixement social pot ser possible: no sols reproduïrem continguts, sinó que reinterpretarem el passat i el present, amb la qual cosa podríem arribar a imaginar el futur com un instrument per a la intervenció social. Si a les escoles i als instituts les fotografies formen part del currículum històric, llavors l'alumnat comprendrà que la història es teixeix amb una gran diversitat de retalls de petits passats.

Referències bibliogràfiques

- ARQUÉ, M., GÓMEZ, P., TRIBÓ, G. *Didáctica de la historia amb fonts primàries*. A TRIBÓ, G. (Coord.). *Didáctica amb fonts d'arxius*. Ed. ICE-UB. Barcelona. 2002.
- BURKE, P. *Visto y no visto. El uso de la imagen como documento histórico*. Ed. Crítica. Barcelona. 2001.
- CORRIGAN, E.M. *Battling on: family history in the primary classroom*. «Teaching History», 81 (1995). The Historical Association. Londres.
- DEFORGE, Y. *Las imágenes didácticas en las obras escolares*. A COSTA, J. i MOLES, A. *Imagen Didáctica*. Ed. CEAC. Barcelona. 1992.
- ELORZA, A. *Imagen, religión y poder*. A BARROS, C. (ed.). *Actas del II Congreso Internacional Historia a debate, vol. II. Retorno al sujeto*. La Coruña. 2000.
- GASKELL, I. *Historia de las imágenes*. A BURKE, P. *Formas de hacer Historia*. Ed. Alianza Universidad. Madrid. 1994.
- GAVALDÀ, A. i SANTISTEBAN, A. *El laboratorio de didáctica de las ciencias sociales*. A ESTEPA, J., DE LA CALLE, M., SÁNCHEZ AGUSTÍ, M. *Nuevos horizontes en la formación del profesorado*. Ed. ESLA. Madrid. 2002.
- MORENO, M. *Las imágenes de la persuasión. Materiales gráficos para la enseñanza de la Historia Contemporánea*. Ed. Universidad de Alicante. Alicante. 2000.
- NAVARRO, N. *La utilització pedagògica de les imatges d'arxiu*. A TRIBÓ, G. (Coord.). *Didáctica amb fonts d'arxius*. Ed. ICE UB. Barcelona. 2002.
- RIEGO, B. *La imagen fotográfica como un mapa de significados: el caso del estudio fotográfico, un espacio para la representación social*. A III Jornades Antoni Varés. *La imatge i la recerca històrica*. Girona. 1994.
- SEGA, T. *Lo specchio dotato di memoria: la fotografia*. A FALTERI, P.; LAZARIN, G. *Tempo. Memoria. Identità. Orientamenti per la formazione storica di base*. Ed. La Nuova Italia. Firenze. 1986.
- VALLS, R. *Las imágenes en los manuales escolares de Historia, ¿ilustraciones o documentos*. «Iber», 4 (1995). Barcelona
- VICENTE, C. *Els arxius d'imatges a Catalunya*. «L'Avenç. Plecs d'Història Local de l'Avenç», 23 (1989). Barcelona.